

EUROPEAN **YOUTH** PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN DES **JEUNES**
SUOMI FINLAND

Eurooppalainen kansalaisuutesi

Parlamenttisisimulaatio

Aihepaperit

Eurooppalainen kansalaisuutesi

Aihepaperit

EUROOPPALAINEN KANSALAI SUUTESI

Eurooppalainen kansalaisuutesi -parlamenttisisimulaatiot

Eurooppalainen kansalaisuutesi on European Youth Parliament Finlandin (EYP Finland) valtakunnallinen Eurooppa-tiedotushanke. Hankkeen tarkoitus on saada nuoret keskustelemaan ja ottamaan kantaa ajankohtaisiin Eurooppa-kysymyksiin. Hankkeessa järjestetään 2–6 tunnin pituisia parlamenttisisimulaatioita yläkouluissa, lukioissa ja toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa sekä nuorten vaikuttajaryhmissä. Lisäksi opettajien käyttöön tarjotaan aineistoja, joiden avulla he voivat toteuttaa parlamenttisisimulaation myös itsenäisesti ilman vierailijaa.

EYP Finlandin parlamenttisisimulaatiot noudattavat Euroopan nuorten parlamentin istuntojen mallia. Tämä malli taas perustuu löyhästi Euroopan parlamentin toimintamalleihin. Parlamenttisisimulaatio on erilainen oppimiskokemus, jossa tärkeitä Eurooppa-politiikan kysymyksiä käsitellään keskustelun ja väittelyn avulla. Parlamenttisisimulaation aikana nuoret oppivat itsenäistä tiedonhankintaa, harjoittelevat suunnitelmallista työskentelyä ja tiedon jäsentämistä sekä kehittävät neuvottelutaitojaan.

Parlamenttisisimulaatioiden aihepaperit

Näissä aihepapereissa esitellään joukko aiheita, joihin parlamenttisisimulaatioissa on mahdollista keskittyä. Aiheita on pyritty valitsemaan eri politiikka-aloilta, ja opettajat ja hankkeen kouluvierailijat voivat valita käytettävän aiheen tai aiheet ryhmien kiinnostuksen tai tarpeiden mukaan. Simulaatioissa osallistujien on määrä keskustella aiheeseen liittyvistä ongelmista ja etsiä niihin ratkaisuja. Mitään aihetta ei tietenkään pitkässäkään simulaatioissa ole mahdollista käsitellä perinpohjaisesti; tärkeää onkin, että ryhmät osaavat itse valita aiheisiin liittyvistä ongelmista tärkeimmät ja keskittyä niihin.

Eurooppalainen kansalaisuutesi -hankkeen parlamenttisisimulaatioissa on lähtökohtaisesti määrä käsitellä Euroopan unionia, ja useimmat tämän kokoelman aiheista liittyvätkin EU:hun. Parlamenttisisimulaatiomalli soveltuu kuitenkin hyvin erilaisten ongelmien käsittelyyn, ja opettajat voivat halutessaan käyttää sitä myös esimerkiksi valtakunnallisen tai paikallisen politiikan käsittelyyn. Myös EYP Finlandin tarjoamista aiheista on kuitenkin muistettava, että useimmilla politiikka-aloilla EU työskentelee läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioidensa kanssa, eivätkä toimivaltarajat monesti ole selviä. Parlamenttisisimulaatioissa ei kannatakaan liikaa takertua tällaisiin yksityiskohtiin – luovat ratkaisut ja onnistunut keskustelu ovat parlamenttisisimulaatioissa tärkeämpiä kuin kaikkien faktojen tarkkuus.

Muu aineisto

Eurooppalainen kansalaisuutesi -aineistopakettiin kuuluu opettajan oppaan ja aihepapereiden lisäksi EU-opas ja päätöslauselmaehdotuspohja. Kaikki aineistot ovat ladattavissa EYP Finlandin internet-sivuilta osoitteesta <http://eypfinland.org/eyp-at-school/parlamenttisisimulaatio/>. Aineistoja saa vapaasti kopioida ja levittää kokonaisuina. EYP Finland neuvoo mielellään aineistojen käytössä. Yhteystietomme löytyvät opettajan oppaasta tai internet-sivuiltamme.

EU, Isis ja terrorismi

Miten EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi vastata Isis-järjestön kasvavaan vaikutusvalttaan Lähi-idässä ja terrorismiin Euroopassa?

Isis on pääasiassa Irakin ja Syyrian alueella toimiva islamistijärjestö, jonka juuret ovat Irakissa ja terroristijärjestö al-Qaidassa. Nykyisen nimensä (englanniksi Islamic State of Iraq and the Levant) se otti vuonna 2013 ja on tullut sillä tunnetuksi länsimaissa. Isisin tavoite on luoda maailman muslimit yhdistävä ”islamilainen valtio” tai ”kalifaatti”. Yhdysvaltojen keskustiedustelupalvelu CIA:n mukaan sillä oli syyskuussa 2014 noin 20 000–31 500 taistelijaa Irakissa ja Syyriassa, ja se käytännössä hallitsee laajoja alueita molempien valtioiden alueella.

Muun muassa Yhdistyneet kansakunnat, Euroopan unioni ja Yhdysvallat pitävät Isisiä terroristijärjestönä. YK ja Amnesty International ovat syyttäneet sitä vakavista ihmisoikeusloukkauksista; Amnesty on jopa puhunut ”etnisistä puhdistuksista”. Huomiota länsimaisissa tiedotusvälineissä ovat vuonna 2015 saaneet muun muassa koptikristittyjen joukkoteloitukset, joista Isis on levittänyt videoita. Jopa al-Qaida on katkaissut suhteensa Isisiin syyttäen sitä ”brutaaludesta”.

Laajahko kansainvälinen koalitio päätti syksyllä 2014 aseellisesta toiminnasta Isisiä vastaan. Yhdysvaltojen johdolla se on pääasiassa pommittanut Isisiä ilmasta ja siten tukenut esimerkiksi järjestöä vastaan taistelevia irakilaisia maajoukkoja ja alueen kurdeja. EU-maista esimerkiksi Belgia, Ranska ja Saksa ovat osallistuneet koalition toimintaan. Arvioiden mukaan ilmaiskujen myötä Isis oli huhtikuuhun 2015 mennessä menettänyt kolmanneksen Irakissa valtaamistaan alueista.

Sekä Yhdysvallat että muut maat ovat osoittautuneet haluttomiksi lähettää Isisin vastaiseen taisteluun maajoukkoja, eivätkä ilmaiskut yksin mitä varmimmin kykene tuhoamaan järjestöä. Yhdysvaltain presidentti Barack Obaman mukaan taistelusta onkin tulossa hyvin pitkäaikainen. EU:llekaan ei ole mitenkään selvää, millainen uhka Isis on sen jäsenmaille tällä hetkellä tai millainen uhka siitä voi tulla tulevaisuudessa. Tammikuussa 2015 Europol arvioi, että yli 5000 EU:n jäsenvaltion kansalaista on liittynyt Isisiin – sen joukoissa uskotaan taistelleen esimerkiksi satoja brittejä. EU:n terrorisminvastaisen toiminnan päällikön Gilles de Kerchoven mukaan ilmaiskut Isisiä vastaan kasvattavat myös terrori-iskujen uhkaa Euroopassa. Tärkeä kysymys EU:n jäsenmaille onkin, miten ne voivat ehkäistä ääriajattelua Euroopassa.

Isis on monimutkainen ja vakava haaste EU:n ja sen jäsenmaiden ulkopolitiikalle. Lähi-idän epävakaudella on vakavia vaikutuksia myös Euroopalle, mutta tilanteeseen ei ole yksinkertaisia ratkaisuja. Kuten 2000-luvun sodat Afganistanissa ja Irakissa osoittavat, ulkopuolisten toimijoiden on hyvin vaikea saavuttaa alueella pysyvää vakautta ja kitkeä esimerkiksi terroristijärjestöjen toimintaa. Aihetta käsittelevän ryhmän on pohdittava vastauksia moniin kysymyksiin: miten Isisin vaikutusvallan kasvu Lähi-idässä saadaan pysäytetyksi? Ovatko Isis ja terrorismi merkittäviä uhkia Euroopalle? Onko EU:n jäsenmaille ja muilla länsimailla toivoa vastata Lähi-idän ongelmiin ja vakauttaa aluetta pitkällä aikavälillä? Miten Euroopan maat voivat ehkäistä ääriajattelua ja terrorismia Euroopassa?

EU, Ukraina ja Venäjä

Miten EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi toimia suhteessa Ukrainan kriisiin? Millaisia suhteita niiden tulisi rakentaa Venäjään?

Ukrainan kriisi kehittyi ja kärjistyi varsin nopeasti alkuvuodesta 2014. Sen taustalla olivat niin kutsutut Euromaidan-mielenosoitukset maan pääkaupungissa Kiovassa. Mielenosoitukset puhkesivat, kun presidentti Viktor Janukovyts yllättäen kieltäytyi allekirjoittamasta Ukrainan ja EU:n välille valmisteltua, käytännössä allekirjoittamista vaille valmista yhteistyösopimusta. Kiovan Maidan-aukiolle kokoontuneet mielenosoittajat alkoivat vaatia lähempää yhteistyötä Ukrainan ja EU:n välille ja presidentti Janukovytsin luopumista vallasta. Jälkimmäinen tavoite toteutuikin jo helmikuussa 2014, kun Janukovyts ja hänen hallituksensa pakotettiin eroamaan.

Kuten tiedämme, tilanne ei kuitenkaan päättynyt tähän. Janukovytsin syrjäyttämistä seurasi vastamielenosoituksia ja muita levottomuuksia eri puolilla Ukrainaa, etenkin perinteisesti Venäjä-mielisessä Itä-Ukrainassa. Tilanne kärjistyi etenkin Krimin niemimaalla, jossa Venäjä-mieliset joukot ottivat komennon ja jonka parlamentti julisti maaliskuussa 2014 eroavansa Ukrainasta ja pyytävänsä liittymistä Venäjään. Vaikka esimerkiksi EU ei ole pitänyt Krimin eroa Ukrainasta laillisenä, niemimaasta on sittemmin tullut *de facto* osa Venäjää.

Krimin tapahtumien jälkeen väkivaltaiset yhteenotot ja separatistinen liikehdintä on jatkunut Itä-Ukrainassa etenkin Donetskin ja Luhanskin alueilla. Tapahtumista on yleisesti alettu puhua "sotana" tai "sisällissotana". Venäjän uskotaan yleisesti avustavan Itä-Ukrainan separatisteja ja käytännössä olevan konfliktin osapuoli, mitä Venäjä itse ei kuitenkaan ole tunnustanut. Itä-Ukrainan tilanteeseen ei ole toistaiseksi löydetty pysyviä ratkaisuja, vaan tulitaukosopimukset ovat kaatuneet uusiin väkivaltaisuuksiin.

EU:lle ja sen jäsenvaltioille Ukrainan kriisi ja suhtautuminen Venäjään ovat olleet merkittävä haaste. Paine toimintaan Venäjää vastaan kasvoi etenkin sen jälkeen, kun malesialainen matkustajalentokone ammuttiin alas Itä-Ukrainassa, mitä varmimmin Venäjän separatisteille luovuttamalla ohjuksella. EU:n keskeinen tapa painostaa Venäjää ovat olleet talouspakotteet, joita se on kiristänyt kriisin pitkittyessä. EU:n piirissä ei kuitenkaan ole yksimielisyyttä etenkin pitkän aikavälin toiminnan vaihtoehtoista. Kriisin katsotaan kuitenkin jo vahingoittaneen EU:n ja Venäjän välisiä suhteita pysyvästi. Kaikki EU-maiden johtajat esimerkiksi kieltäytyivät osallistumasta Moskovassa huhtikuussa järjestettyyn voitonpäivän paraatiin, joissa juhlistettiin Natsi-Saksan kaatamisen 70-vuotispäivää.

Aihetta käsittelevällä ryhmällä on siis keskusteltavanaan monimutkainen ulkopoliittinen ongelma. Heidän tulee esimerkiksi punnita sitä, kuinka läheisiä suhteita EU voi ylläpitää Venäjään ja ovatko esimerkiksi talouspakotteet kestävä ratkaisu Venäjän painostamiseksi tilanteessa. Avoimia kysymyksiä riittää: kuinka syvää yhteistyötä EU:n on mahdollista tehdä Ukrainan kanssa nyt ja tulevaisuudessa? Miten EU:n on mahdollista turvata kriisin keskellä oma energiansaantinsa, joka on pitkälti riippuvaista Venäjästä? Pitäisikö EU:n tukea Ukrainaa sotilaallisesti? Onko EU:n hyväksyttävä Krimin niemimaan ja Itä-Ukrainan alueiden jääminen Venäjän vaikutuspiiriin?

EU:n laajentuminen

Onko EU laajentunut riittävästi, vai onko kerhossa vielä tilaa? Tulisiko esimerkiksi Balkanin maille ja Turkille antaa jäsenyys?

Laajentumista on yleisesti pidetty EU:n ulkopoliitikan tärkeimpänä ja tehokkaimpana muotona. EU on käyttänyt laajentumisprosessiaan perusarvojen eli rauhan, vapauden, demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, suvaitsevaisuuden ja solidaarisuuden edistämiseen Euroopassa ja sen lähialueilla. EU:n laajentuminen on ollut menestys: siihen kuuluu nyt 28 jäsentä Portugalista Suomeen ja Irlannista Bulgariaan – 28. jäsenmaa, Kroatia, liittyi unioniin vuonna 2013. EU:ssa ja sen jäsenmaissa on kuitenkin jo pitkään keskusteltu myös laajentumisen mielekkyydestä: esimerkiksi siitä, missä ”Euroopan rajat” ovat ja ovatko laajentuminen ja yhdentymisen syventyminen molemmat mahdollisia. Muutamien uusien jäsenmaiden kanssa on ollut merkittäviä ongelmia. On esimerkiksi väitetty, että Romania ja Bulgaria eivät liittyessään täysin täyttäneet jäsenyysehtoja ja että niiden edellytykset osallistua integraatioon olivat rajalliset.

Myös integraation eriytymistä on alettu pitää mahdollisena ongelmana liian suuressa unionissa: osa jäsenmaista voi haluta syventää integraatiota, kun taas toiset jäävät omasta tahdostaan tai tahtomattaan integraation sivuraiteille. Toisaalta integraatiota voidaan pitää jo nyt osittain eriytyneenä: kaikki EU-maat eivät esimerkiksi ole euromaita.

EU:lla on tällä hetkellä kuusi virallista jäsen ehdokasta: Albania, Islanti, Montenegro, Serbia, Makedonia ja Turkki. Bosnia ja Herzegovina ja Kosovo ovat ”mahdollisia” jäsen ehdokkaita. Minkään ehdokkaan jäsenyys EU:ssa ei ole yksinkertainen kysymys, eivätkä monet niistä ole kovinkaan lähellä jäsenyyttä. Loppujen Balkanin alueen maiden liittymistä EU:hun pidetään yleisesti tavoitteena niin maissa itsessään kuin EU:ssakin, mutta ratkaisemattomat poliittiset kysymykset (esimerkiksi Kosovon asema, osa 1990-luvun sotarikoksista ja Makedonian ja Kreikan kiista Makedonian valtion nimestä) ja korruption, rikollisuuden ja hyvin heikon talouskasvun kaltaiset sisäiset ongelmat merkitsevät sitä, että tie tulee olemaan pitkä.

Turkin jäsenyys EU:ssa on todellinen ikuisuus kysymys. Islamilaisena valtiona se olisi kulttuurisesti hyvin erilainen kuin useimmat EU:n jäsenmaista, ja väkiluvultaan se olisi EU:n suurimpia. Islannille kalastus on taas merkittävä kynnys kysymys. Sekä Turkki että Islanti ovat sisäpoliittisesti tällä hetkellä varsin haluttomia tavoittelemaan EU-jäsenyyttä. Muista Euroopan ei-EU-maista Norja ja Sveitsi eivät yleisesti juurikaan keskustele jäsenyydestä, ja Valko-Venäjän tai Ukrainan jäsenyydet ovat parhaassakin tapauksessa vasta vuosikymmenten päässä.

Sekä EU:ssa että sen ulkopuolella siis mietitään, onko EU:n mahdollista tai kannattavaa enää paljoakaan laajentua. Laajentuminen on ollut menestys, mutta EU:n viime vuosien kriisit ovat herättäneet vakavia kysymyksiä siitä myös EU:n ulkopuolella, onko jäsenyys enää samalla tavalla tavoiteltavissa oleva asia kuin aiemmin. Aihetta käsittelevän ryhmän tulee ottaa huomioon niin poliittisia, taloudellisia kuin kulttuurisia tekijöitä ja ottaa kantaa moniin kysymyksiin: missä ”Euroopan rajat” kulkevat? Olisivatko Balkanin maat, Turkki tai Islanti sopivia jäseniä EU:hun nyt tai tulevaisuudessa? Onko EU:n tarkoitus olla yhtenäinen, vai olisiko eri tahteja kulkeva integraatio vastaus joihinkin EU:n ongelmista?

EU ja kansalaiset

Miten EU:n tulisi pyrkiä lisäämään kansalaistensa kiinnostusta ja kasvattamaan eurooppalaista demokratiaa?

Jo pitkään on väitetty, että Euroopan unionin ja sen päättäjien ja eurooppalaisten kansalaisten välillä on merkittävä kuilu. Vaikka EU on pyrkinyt tekemään toimintaansa yhä läpinäkyvämmäksi ja luomaan yhteistä eurooppalaista identiteettiä, EU:ta pidetään edelleen tavallisille kansalaisille etäisenä ja vaikeasti hahmotettavana instituutiona, josta kansalaiset eivät ole riittävän kiinnostuneita. Viime vuosien talouskriisin voidaan väittää vahvistaneen tätä kehitystä: esimerkiksi Euroopan komission ja joidenkin jäsenmaiden ajama tiukka talouskuripolitiikka ei ole ollut suosittua, ja erot eri jäsenmaiden sekä päättäjien ja kansalaisten välillä ovat asettaneet paitsi euron myös koko Euroopan unionin tulevaisuuden vaakalaudalle. Voidaan väittää, että tässä tilanteessa EU:lle olisi elintärkeää palauttaa kansalaisten luottamus itseensä.

Äänestysprosentti europarlamenttivaaleissa on laskenut koko parlamentin historian ajan. Kevään 2014 vaalit olivat ensimmäiset Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen järjestetyt vaalit, ja niiden odotettiin herättävän kansalaisissa enemmän kiinnostusta. Eurooppalaiset puolueet esimerkiksi asettivat niissä ensimmäistä kertaa ehdolle niin kutsutut kärkiehdokkaat; puolueiden ajatus oli, että vaalit voittavan puolueen ehdokkaasta tulisi Euroopan komission puheenjohtaja. Näin myös kävi, kun vaalit voittaneen Euroopan kansanpuolueen kärkiehdokas Jean-Claude Juncker valittiin puheenjohtajaksi. Tämä oli edelleen kuitenkin jäsenmaiden päättäjien päätös, ei vaalien suora tulos. Ja vaikka Euroopan tason poliittisista kysymyksistä keskusteltiin aiempaa enemmän ja esimerkiksi Suomessa puolueilla oli listoillaan näkyviä ehdokkaita, äänestysprosentti ei merkittävästi muuttunut: Euroopan tasolla se oli 42,5 – jälleen kaikkien aikojen alhaisin. Erot kansalaisten kiinnostuksessa EU:ta kohtaan luonnollisesti vaihtelevat eri jäsenmaiden välillä: Suomessa äänestysprosentti oli 39,1, Kroatiassa 25,3.

Mistä kansalaisten vähintäänkin ailahteleva kiinnostus Euroopan unionia kohtaan voisi johtua? Syitä on varmasti monia. Ongelmia on esimerkiksi EU:n rakenteessa: vaikka EU:sta on kussakin perussopimuksessa pyritty tekemään demokraattisempi, voidaan väittää, että eniten valtaa unionissa on edelleen elimillä, joita ei ole valittu suoraan vaaleilla. Parlamentti, EU:n ainoa suoraan vaaleilla valittu elin, on nykyään tasaveroinen lainsäätäjät yhdessä jäsenvaltioiden ministereistä koostuvan EU:n neuvoston kanssa, mutta esimerkiksi unionin toiminnan suurista linjoista päätetään edelleen muissa elimissä. Tiedotusvälineissä EU-asiat ovat edelleen toissijaisia, ja esimerkiksi eurooppalaiset puolueet ovat tavallisille kansalaisille edelleen varsin hämäriä instituutioita.

Kiinnostuksen lasku liittyy myös yleiseen kiinnostuksen laskuun – kyseessä ei ole vain EU-politiikka vaan kaikki politiikka. Eurooppalaisilla päättäjillä on siten edessään merkittävä haaste, jos he haluavat palauttaa kansalaisten kiinnostuksen ja luottamuksen unioniin. Avoimia kysymyksiä on monia: pitäisikö Euroopan parlamentin valtaa edelleen kasvattaa? Miten EU-politiikasta olisi mahdollista tehdä näkyvämpää tiedotusvälineissä? Pitäisikö kansalaisille antaa muitakin suoria vaikuttamismahdollisuuksia kuin eurooppalainen kansalaisaloite? Vai onko kiinnostuksen vähyys vain luonnollista nykyajan poliittisessa ilmapiirissä?

EU ja siirtolaisuus

Miten EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi vastata kasvavaan siirtolaisuuteen? Millaista liikkuvuutta ja maahanmuuttoa EU tarvitsee?

Maahanmuuttajat ja pakolaiset pyrkivät Euroopan unioniin eri reittejä pitkin. Etelä on perinteisesti ollut näistä reiteistä tärkein: esimerkiksi Espanjalla ja Italialla on jo pitkään ollut ongelmia hallita Pohjois-Afrikasta Välimeren yli tulevaa muuttoliikettä. Välimeren ja Pohjois-Afrikan valtiot ovatkin tehneet yhteistyötä esimerkiksi pakolaisten palauttamisen osalta, mutta kevään 2011 kansannousut romuttivat vanhoja toimintatapoja ja pakottivat yhä useammat ja useammat pohjoisafrikkalaiset hakemaan turvaa meren toiselta puolelta. Italian entinen ulkoministeri Franco Frattini on kutsunut tätä muuttoliikettä jopa "raamatulliseksi exodukseksi". Kymmenet tuhannet ihmiset hakevat vuosittain turvaa eteläisestä Euroopasta, ja usein matka Välimeren yli yritetään tehdä täyteen ahdetuissa, merkikelvottomissa veneissä. Eteläiset EU-maat ovat vaatineet muilta jäsenmailta tukea tilanteen hallitsemisessa, sillä kyse on heidän mukaansa koko EU:n ulkorajojen valvonnasta. Unionin virastoista Frontex on vastuussa rajavalvonnasta.

Toimettomat maahanmuuttajat ovat merkittävä sosiaalinen ongelma vastaanottajamaissa, ja ongelmat leviävät helposti yhä uusiin maihin, kun maahanmuuttajat etenevät EU:n sisällä. Niin kutsuttu Schengen-järjestelmä takaa tällä hetkellä EU:n sisärajojen avoimuuden ja ihmisten vapaan liikkuvuuden. Samalla kun paine ulkorajoilla on kasvanut, myös sisärajojen avoimuutta on kuitenkin alettu tarkastella uudesta näkökulmasta. Jotkin maat ovat esittäneet kritiikkiä nykyistä järjestelmää kohtaan ja toivoneet, että ne voisivat ainakin väliaikaisesti tiukentaa omien rajojensa valvontaa. Tiukempaa maahanmuuttopolitiikkaa vaatineet puolueet ovat viime aikoina myös menestyneet muun muassa Suomessa ja Ruotsissa. Tiukemmalla valvonnalla halutaan estää paitsi EU:n ulkopuolelta tulleiden ihmisten myös esimerkiksi romanien liikkuminen unionin alueella.

Väitetään, että väestön ikääntyminen, kasvavat eläkekulut ja työvoimapula tekevät maahanmuutosta välttämättömyyden eurooppalaisille valtioille. Tästä näkökulmasta EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi jatkossakin toivottaa tervetulleiksi ainakin niin kutsuttu työperäinen maahanmuutto – mutta miten on humanitaarisen maahanmuuton laita? EU:ta on syytetty "linnoittautumisesta" ja haluttomuudesta antaa kolmansien maiden kansalaisille mahdollisuus tehdä työtä. EU:n on samalla sekä päätettävä, miten toimia esimerkiksi Pohjois-Afrikasta ja Lähi-idästä tulevien, eteläisten jäsenmaiden vastaanotokeskuksiin kerääntyvien pakolaisten kanssa, että löydettävä keinot hyödyntää maahanmuuttajien potentiaali työmarkkinoilla.

Aihetta käsittelevällä ryhmällä on käsissään siis niin moraalisia, taloudellisia kuin poliittisia-kin kysymyksiä. Kyse on niin lyhyen kuin pitkänkin aikavälin kysymyksistä: miten Välimeren ylittävät ihmiset tulisi vastaanottaa tänään, millaista siirtolaisuutta Eurooppa tarvitsee menestyäkseen tulevaisuudessa. Onko Euroopan unionilla ja sen jäsenmaille velvollisuus huolehtia apua tarvitsevista ihmisistä? Miten pakolaisiin Euroopan unionin ulkorajoilla – Espanjassa, Italiassa ja Kreikassa – tulisi suhtautua? Tulisiko Schengen-järjestelmä säilyttää entisellään, vai pitäisikö rajoja valvoa tiukemmin myös unionin sisällä?

EU ja nuorisotyöttömyys

Miten EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi torjua nuorisotyöttömyyttä? Miten nuorten usko tulevaisuuteen saadaan säilytettyä?

Viime vuosina EU:n jäsenmaista esimerkiksi Espanjassa on nähty valtavia mielenosoituksia, joissa nuoret ovat vaatineet valtiovallalta muun muassa enemmän ja parempia töitä ja parempia elinolosuhteita. Vaikka esimerkiksi espanjalaiset nuoret ovat nykyään koulutetumpia kuin koskaan, heidän tulevaisuutensa näyttää synkältä: maan nuorisotyöttömyys on pysytellyt pitkään yli 50 prosentissa. Tilanne on samankaltainen eri puolilla Eurooppaa, eikä se ole viime vuosina osoittanut paranemisen merkkejä. Vaikka nuorisotyöttömyys on yleensäkin keskivertotyöttömyyttä yleisempää, viime vuosien taloudellinen kriisi on iskenyt erityisen pahasti juuri nuoriin. Myös Suomessa nuorisotyöttömyys on ollut jatkuvassa kasvussa – erityisen heikossa asemassa täällä ovat nuoret miehet, joista jopa neljäs on tällä hetkellä työttömänä.

Tutkimusten mukaan erityisesti kaksi ryhmää ovat riskialttiissa asemassa, kun puhutaan nuorison työttömyydestä ja syrjäytymisestä. Ensimmäinen ryhmä ovat niin kutsutut ”taakse jätetyt nuoret”. He eivät ole valmistuneet mistään koulusta, ja he voivat usein olla maahanmuuttajataustaisia ja tulla syrjäisiltä tai köyhiltä alueilla. Toinen ryhmä ovat niin kutsutut ”huonosti integroituneet tulokkaat”. Heillä voi olla tutkinto, mutta heidän on vaikeaa löytää pysyviä työpaikkoja työmarkkinoilta valmistumisensa jälkeen. Molempien ryhmien työttömyys on 2000-luvun Euroopassa vakava ongelma: työtä tai koulutusta vaille olevien nuorten lukumäärä on pitkään ollut noin 7,5 miljoonaa.

Nuorisotyöttömyyteen on useita syitä. Taluskriisi on leikannut työpaikkoja kaikkialla, ja koulutettujenkin voi olla hankala löytää töitä. Ilman työkokemusta on paradoksaalisesti hankala päästä varsinaisen työelämän alkuun. Vaikka nuorilla olisi töitä, työt voivat myös olla hyvin epävarmoja ja lyhytaikaisia – työnantajat suosivat esimerkiksi vähäpalkkaisia harjoittelijoita, ja erilaiset pätkätyöt ovat ongelma. Vielä huonompi asema on pudokkailla, jotka ovat usein jättäneet koulun kokonaan kesken. Mikäli heidän syrjäytymiskierrettään ei katkaista ajoissa, he ovat vaarassa jäädä pysyvästi yhteiskunnan ulkopuolelle ja ulkopuolisen tuen varaan. Kaikki tämä voi johtaa nuorison keskuudessa pettymyksen ja tyytymättömyyden tunteisiin.

Vastuu työllisyyspolitiikasta on Euroopan unionissa pitkälti jäsenmailla, mutta ongelmat ovat yhteisiä. Monet eurooppalaiset päättäjät ovat nostaneet nuorisotyöttömyyden yhdeksi Euroopan vakavimmista ongelmista. Kesällä 2014 EU-päättäjät lupasivat miljardeja euroja nuorisotyöttömyyden taltuttamiseen Euroopassa. Nuorisotyöllisyysaloite ja nuorisotakuu ovat uusia EU:n laajuisia välineitä nuorisotyöttömyyden vähentämiseen.

Työttömyys koskettaa läheisesti useimpia nuoria eurooppalaisia jossakin vaiheessa heidän elämäänsä. EU:n kannalta on elintärkeää, että tämän päivän nuoret eivät menetä uskoaan tulevaisuuteen. Aihetta käsittelevällä ryhmällä on käsiteltävänä monia kysymyksiä: miten EU ja sen jäsenmaat voisivat torjua nuorisotyöttömyyttä? Miten voitaisiin pitää huolta, että nuoret eivät milloinkaan jäisi kokonaan tyhjän päälle? Miten eurooppalaisen nuorison koko potentiaali olisi hyödynnettävissä? Voisivatko esimerkiksi yrittäjyys tai paremmat harjoittelut auttaa?

EU ja ilmastonmuutos

Miten EU:n ja sen jäsenmaiden tulisi pyrkiä torjumaan ilmaston lämpenemistä Euroopassa ja kansainvälisesti?

Kansainvälinen tiedeyhteisö on käytännössä yhtä mieltä siitä, että ilmasto lämpenee ihmisen toiminnan – pääasiassa hiilidioksidipäästöjen – vuoksi. YK:n hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin viidennen arviointiraportin mukaan ilmasto tulee lämpenemään vuoteen 2100 mennessä 3,7–4,8 asteella verrattuna esiteolliseen aikaan, jos ongelman ratkaisemiseksi ei tehdä mitään. Tällainen lämpeneminen tulee paneelin mukaan aiheuttamaan vakavia ja peruuttamattomia ongelmia. Paneelin mukaan lämpenemistä on edelleen kuitenkin mahdollista hillitä, ja toimenpiteitä tarvitaan jo nyt muuttuvan ilmaston tuomien ongelmien torjuntaan.

EU on jo pitkään ollut ainakin puheiden tasolla osoittamaan ”kansainvälistä johtajuutta” ilmastonmuutoksen vastaisessa toiminnassa. Kansainvälisissä neuvotteluissa – esimerkiksi Kööpenhaminassa vuonna 2009 – ei kuitenkaan ole vielä saavutettu läpimurtoa eli kansainvälisesti kunnianhimoista ja pitävää ilmastopimusta, eikä EU:kaan ole vielä ottanut ”johtajuuteen” vaadittavia askeleita tai monesti edes ollut kansainvälisten neuvotteluiden keskiössä. EU:n johtajat sopivat lokakuussa 2014 uusista ilmastotavoitteista: EU:n tulee tavoitteiden mukaan vähentää päästöjään vähintään 40 prosentilla ja esimerkiksi tuottaa vähintään 27 prosenttia energiastaan uusiutuvilla energialähteillä. EU:n keskeinen työkalu päästöjen vähentämiseen tällä hetkellä on niin kutsuttu päästökauppajärjestelmä. Päästökauppajärjestelmässä päästöille asetetaan jokin tietty raja, ja esimerkiksi yritykset voivat joko pysyä rajan alla ja myydä omia päästöoikeuksiaan eteenpäin tai ostaa lisää päästöoikeuksia muilta. Päästökauppajärjestelmässä on ollut monia ongelmia, ja on vaikeaa arvioida, kuinka suuri vaikutus sillä on tähän mennessä ollut päästöjen vähenemiseen Euroopassa. Joidenkin kriitikoiden mukaan päästökauppajärjestelmä ei ole juuri muuta kuin tekosyy olla ottamatta käyttöön tehokkaampia tapoja vähentää päästöjä, esimerkiksi niin kutsuttua hiiliveroa.

Seuraavat maailmanlaajuiset ilmastoneuvottelut käydään Pariisissa syksyllä 2015. EU:n nyt asettamien ilmastotavoitteiden on osaltaan määrä osoittaa EU:n halukkuutta painostaa myös muita maailman maita sitoviin tavoitteisiin. Se onkin tärkeää: on selvää, että EU ei yksin voi ratkaista ilmastonmuutosta, vaan muilla suurilla päästäjillä, etenkin Yhdysvalloilla ja Kiinalla, on neuvotteluissa keskeinen rooli. Tässä vaiheessa onkin hyvin epävarmaa, saavutetaanko vielä Pariisissakaan riittäviä sopimuksia ilmaston lämpenemisen hillintään. Ympäristöjärjestöt ovat pitäneet EU:n 40 prosentin päästövähennystavoitettakin liian matalana.

Ilmastonmuutosta voidaan hyvällä syyllä pitää aikamme merkittävimpänä ongelmana. Tieteellinen konsensus on, että ilmaston lämpenemisellä tulee olemaan vakavia seurauksia. Mikäli näistä seurauksista edes osa halutaan välttää, niin EU:n kuin muunkin kansainvälisen yhteisön tulee toimia pian. Aihetta käsittelevän ryhmän tulee vastata moniin vaikeisiin kysymyksiin: onko EU:lla edellytyksiä näyttää ”johtajuutta” kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa? Ovatko EU:n omat toimenpiteet ja tavoitteet riittäviä? Onko päästökauppa tehokkain tapa torjua ilmastonmuutosta kustannustehokkaasti? Onko ilmastonmuutosta enää edes mahdollista torjua, vai tulisiko EU:nkin jo keskittyä sen seurausten kanssa elämiseen?

Suomi EU:ssa

Millainen Suomen EU-linjan tulisi olla? Millaisiin asioihin ja millä tavalla Suomen tulisi vaikuttaa EU:ssa?

Lokakuussa 2014 tuli kuluneeksi 20 vuotta siitä, kun suomalaisten enemmistö äänesti ”kyllä” kansanäänestyksessä Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Suomi liittyi EU:hun yhdessä Ruotsin ja Itävallan kanssa vuonna 1995. Toisin kuin esimerkiksi Ruotsi, Suomi myös liittyi ensimmäisten maiden joukossa Euroopan talous- ja rahaliittoon ja on jäsenyytensä aikana yleisesti edistänyt yhä syvempää integraatiota. Valtioneuvoston mukaan Suomen EU-politiikan peruslinjana on ”kehittää Euroopan unionista entistä vahvempi, yhtenäisempi ja reilumpi yhteisö, joka on Suomen ja suomalaisten etu”. Suomi on myös ”sitoutunut yhteiseen rahaan euroon sekä talous- ja rahaliiton vahvistamiseen ja tukee Euroopan tiiviimpää yhdentymistä”.

Suomessa oli pitkään tapana puhua Suomesta EU:n ”mallioppilana”, joka ei halunnut tai kyennyt toimimaan EU:ssa yhtä itsekkäästi kuin muut valtiot vaan maksoi esimerkiksi jäsenmaksunsa kuuliaisesti vuodesta toiseen vaikka ei saanut EU:lta yhtä paljon takaisin kuin monet muut maat. Vaikka tämän kuvan voidaan väittää aina olleen osittain vain myytti, etenkin viime vuosien talouskriisin aikana Suomen kuvasta EU-jäsenenä on tullut monipuolisempi – Suomea on välillä alettu pitää jopa häirikkönä tai vähintäänkin kylmäkiskoisena maana. Se on esimerkiksi ollut jarruttamassa Portugalille ja Kreikalle annettuja tukipaketteja ja ollut jakamassa talouspoliittisia neuvoja silloinkin, kun niitä ei ole kysytty.

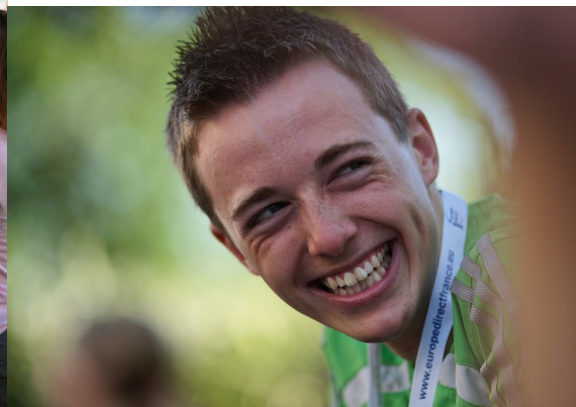
Selvää siis ainakin on, että Suomi on aina ollut ja on edelleen itse vastuussa omasta EU-politiikastaan – vaikka esimerkiksi ”mitä Ruotsi tekee?” on tärkeä kysymys suomalaisessa EU-poliittisessa keskustelussa, Suomi ei voi syyttää valinnoistaan ketään muuta. Suomen EU-politiikan muotoilu on aina kuitenkin monimutkainen prosessi, ja muutoksia tapahtuu vain harvoin yhtäkkiä. Suomen EU-linjan kovenemiseen talouskriisin aikana voidaan katsoa vaikuttaneen etenkin perussuomalaisten nousu merkittäväksi puolueeksi. Perussuomalaisten nousu on pakottanut muut puolueet ottamaan EU-politiikkaan ja EU:n kehityksen yleisiin suuntaviivoihin uudella tavalla kantaa – aiemmin suomalaisten valtapuolueiden keskuudessa vallitsi melko tyyni yksimielisyys Suomen linjasta EU:ssa. Myös kansalaisten mielipiteillä on aina vaikutusta.

Vaikka EU ei luultavasti ole lähitulevaisuudessa esimerkiksi valmistelemassa uutta perussopimusta, Suomen on jatkossakin tehtävä päätöksiä omasta EU-linjastaan ja suhtautumisestaan tiettyihin yksittäisiin poliittisiin kysymyksiin. Talous on EU:ssa edelleen merkittävä kiistakysymys, ja Suomenkin tulee esimerkiksi miettiä, kuinka kovalla otteella talouskurista lipsuvia EU-maita voidaan ohjata ja miten eurooppalaiset taloudet saadaan jälleen kasvamaan. Ukrainan sodan myötä turvallisuus on toinen, Suomellekin hyvin tärkeä kysymys. Suomenkin on päätettävä, hakeeko se esimerkiksi turvaa juuri EU:n piiristä ja miten EU:n ja EU-maiden tulisi hoitaa suhteitaan Venäjään.

Suomen EU-linja on monitahoinen kysymys, mutta keskeisiä kysymyksiä ovat: millaisiin asioihin ja millä tavalla Suomi haluaa EU:ssa vaikuttaa? Mihin suuntaan Suomi haluaa EU:n lähivuosina kehittyvän? Haluaako Suomi olla integraation valtavirrassa vai marginaalissa?

EUROPEAN **YOUTH** PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN DES **JEUNES**
SUOMI FINLAND

ULKOASIAINMINISTERIÖ | UTRIKESMINISTERIET

Eurooppalainen kansalaisuutesi -hanketta on vuonna 2015 tuettu ulkoasiainministeriön avustuksista kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotustoimintaan.

European Youth Parliament Finland – EYP-Finland ry
Uudenmaankatu 15 A 5, 00120 Helsinki

<http://www.eypfinland.org>
info@eypfinland.org